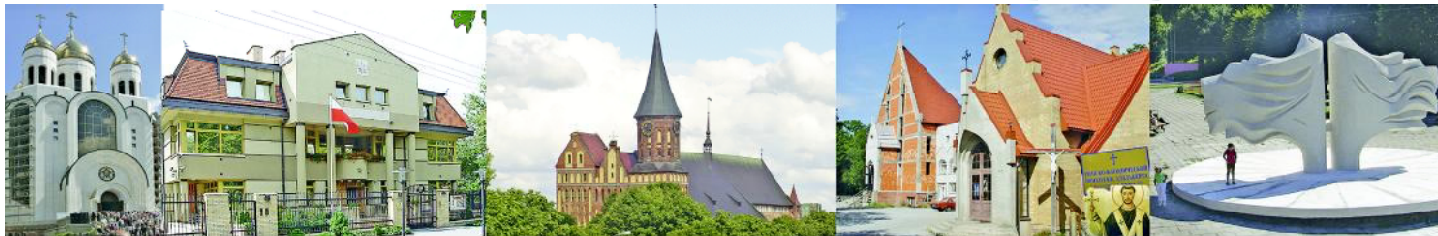

GŁOS Z NAD PREGOŁY

Nr 10 (207) październik 2013

PISMO WSPÓLNOTY KULTURY POLSKIEJ W OBWODZIE
KALININGRADZKIM *ukazuje się od XI 1995 r.*

Polska kultura w Centrum Ormiańskim

Już drugi rok Autonomia Polaków „POLONIA” organizuje Dni Kultury Polskiej w Kaliningradzie, w czasie których mieszkańcy stolicy obwodu kaliningradzkiego i goście mogą zapoznać się z polskimi tradycjami i kulturą.

nii, Aleksandry Pozdniakowej. A propos, z jej inicjatywy w college'u od tego roku akademickiego jest obowiązkowy lektorat języka polskiego. Tym bardziej, że uczący się w college'u odbywają praktyki w Polsce. Studenci pokazujący swoje umiejętności na warsztatach, byli w tym roku w ośrodku „Leśna” w Łławie, gdzie uczyli się gotować polskie dania narodowe – flaki, żurek, karkówkę i inne.

Na scenie grupa kaliningradzkiej „Polonii”

nia”, Kaliningrad) zorganizowała wystawę prac malarskich młodych artystów, którzy uczestniczą w jej zajęciach, Janina Bondarik (również Autonomia „Polonia”, Kaliningrad) przedstawiła swoje hafty. Nie można było nie zwrócić uwagi na autorskie prace w różnych stylach Julii Dołguszynej (Polonia z Poleska) – rysunek na szkle, akwarele, dzieła z wełny. Polonusi to twórcy ludzie, posiadający wielki potencjał. W tym przekonaniu można się było utwierdzić zwłaszcza w czasie koncertu – głównej części tego święta.

Prezes Autonomii Polaków „POLONIA” Helena Rogaczkykowa zwróciła się do uczestników następującymi słowami: *Serdecznie witamy w tej pięknej Sali Ormiańskiego Centrum Kultury i Biznesu! W zeszłym roku zaplanowaliśmy tydzień, ale w tym roku zabrakło nam nawet dziewięciu dni.*

> str. 2

Koncert zaczął się od hymnów Rosji i Polski.

Studenci wydziału Technologii Żywności Kaliningradzkiego College'u Rybołówstwa

Święto odbyło się w Ormiańskim Centrum Kultury i Biznesu przy ulicy Hercena. Dlatego nie było zaskoczeniem, że wśród widzów, którzy wypełnili aulę Ormiańskiego Centrum Kultury i Biznesu, byli przedstawiciele różnych narodowościowo-kulturalnych autonomii obwodu.

Program finału Dni Kultury Polskiej w Kaliningradzie zaczął się na godzinę przed koncertem – z tak zwanej części prezentacyjnej. Jednym z głównych wydarzeń były warsztaty w dekorowaniu dań z warzyw i owoców. Prowadzili je studenci wydziału Technologii Żywności Kaliningradzkiego College'u Rybołówstwa: Daria Ryskina, Maria Teteruk, Margarita Fanfuta i Aleksander Usanow pod kierownictwem członkini kaliningradzkiej Polo-

szatach, byli w tym roku w ośrodku „Leśna” w Łławie, gdzie uczyli się gotować polskie dania narodowe – flaki, żurek, karkówkę i inne.

Oprócz tego, otworzono pierwszą regionalną wystawę rękodzieła i malarstwa polonusów obwodu kaliningradzkiego. Na przykład Zofia Tur (Autonomia „Polonia”, Kaliningrad) pokazała podu-

ład Zofia Tur (Autonomia „Polonia”, Kaliningrad) pokazała podu-

Rękodzieło Zofii Tur

szki dekoracyjne, a Swietłana Maksimowa (Autonomia „Polo-

Praca jury

(ze str. 1)

W ramach Finału Dni Kultury Polskiej w Kaliningradzie rozpoczynamy II Regionalny Festyn muzyczny „Muzyczne Społeczeństwo-2013”, podczas którego usłyszymy piosenki w językach ojczystych, to znaczy narodowościowych, oraz w języku polskim!

To, co działo się na scenie, uważnie obserwowali członkowie jury: konsul RP w Kaliningradzie Grażyna Kostrusiak, redaktor *Głosu znad Pregoly* Aleksandra Ławrynowicz, zastępca prezesa ukraińskiej autonomii

Uczymy się tańczyć Poloneza

letta Kudriawina.

Odziani w polskie narodowe stroje, prowadzący Irina Burblis w języku rosyjskim i Andrzej Androsiuk w języku polskim, jednego za drugim zapraszali na scenę uczestników konkursu – festiwalu „Muzyczne Społeczeństwo-2013”

Zespół rosyjskiej piosenki „Rodnik” z Czerniachowska (prezes Nina Uljanowa) wykonał pieśń o Rosji, a potem słynną polską piosenkę „Hej, Sokoły!”, którą w innej inter-

Wśród nich były: pieśń kozaków dońskich „Duniasza”, „Oj, Don!”, taniec „Wio, wianuszk, wio!”, przebój estrady rosyjskiej „Kocham cię do łez” w pięknym wykonaniu członka Autonomii „Polo-

a członkowie Autonomii „Polonia” otrzymali podziękowania za organizację tych Dni Kultury Polskiej. Najważniejsze było to, że

Paweł Jermolajew

Andrzej Androsiuk i Lidia Klimienkowa

Batkiwsczyna, ekspert zarządzania Rządu Obwodu Kaliningradzkiego Igor Gurow oraz przedstawicielka Obwodowego Domu Ludowej Twórczości Wio-

Świetłana Maksimowa na wystawie prac malarskich młodych artystów.

pretacji powtórzył zespół „Ładuszki” (Dziecięco-młodzieżowe Centrum ze Swietłogorska, prezes Margarita Zykowa).

Potem wykonano kilka interesujących piosenek i tańców.

Przedstawiciele Polonii Polesska - Tatiana Janicka i Julia Dolguszina

organizatorom udało się wprowadzić znakomitą i niepowtarzalną atmosferę, a wszystkim w to niedzielne popołudnie dopisywał radosny nastrój.

Dmitrij Osipow
fot. autora

Anna Jermolajewa

nia” Denisa Lipicza, ścieżka dźwiękowa z filmu „Va Bank” oraz polonez „Pożegnanie Ojczyzny” w wykonaniu rodziny Jermolajewych – Pawła i Anny (również Autonomia „Polonia”, Kaliningrad), piosenka „Na opolskim rynku”, piosenki z repertuaru Anny German i dużo, dużo więcej.

Jury nie brakowało pracy przy wyborze zwycięzcy – jednak nie to było najważniejsze. Okolicznościowymi dyplomami zostali nagrodzeni wszyscy uczestnicy,

Konsul Grażyna Kostrusiak i Helena Rogaczykova

Piknik Polonijny w Kaliningradzie

21 września 2013 roku w ramach Dni Kultury Polskiej w Kaliningradzie Autonomia „Polonia” zaprosiła wszystkich chętnych na Piknik Polonijny.

Synoptycy zapowiadali słoneczną pogodę, ale jeszcze w piątek wieczorem nie byliśmy pewni, czy w sobotę będzie słonecznie i ciepło. A jednak!

Sama pogoda wspierała odważnych polonusów w tym przedsięwzięciu. Świetna impreza i po prostu fantastyczny wypoczynek ze śpiewem, tańcami oraz przygodami z językiem polskim na tle natury i jeziora pozostanie w pamięci aż do wiosny, kiedy zaprosimy na kolejny piknik polonijny, bo zdaniem wszystkich uczestników to będzie świetna tradycja dla naszej Polonii.

Helena Rogaczykova fot. autora

Autonomia „Polonia” odpoczywa z językiem polskim

Pierwsza w Obwodzie Kaliningradzkim Drużyna Harcerska powstała w Czerniachowsku

„Dom Polski” im. F. Chopina w Czerniachowsku liczy ponad 80 dzieci i osób młodych.

Przez kilka lat mieliśmy zamiar zorganizować Drużynę Harcerską, lecz zrobiliśmy to dopiero teraz. Drużyna powstała i nazywa się „Zarzewie”.

Drużynowym jest Michał Romanienko, zastępowymi dwóch oddziałów są Aleksander Suchich i Witalij Szterkiel, a instruktorem – Irina Safronowa. A nowa drużyna zuchów nosi imię Józefa Piłsudskiego i nazywa się „Orleń”.

Harcerstwo – polski ruch społeczny i wychowawczy dzieci i młodzieży, wzorowany jest na skautingu brytyjskim, oparty na służbie, samodoskonaleniu i braterstwie. Za rok powstania harcerstwa przyjmuje się 1910. Harcerstwo ma doprowadzić do wychowania dziecka w duchu samodzielności i zaradności. Harcerstwo Polskie założył harcmistrz RP Stanisław Siedlaczek. Harcerstwo, rodzące się po 150 latach niewoli, wyrastało z korzeni naszej ojczyzny – z naszej wiary i tradycji. Służba Bogu i Ojczyźnie, niesienie pomocy bliźnim i na koniec wierność zasadom, wyznaczanym przez Prawo Harcerskie – to przesłanie, jakie od ponad 90 lat niesie ze sobą harcerstwo, kształtując młodych ludzi w duchu religijności, patriotyzmu i bycia przydatnym ludziom wokół siebie. Głównym założeniem i ideą harcerstwa jest patriotyzm. Harcerstwo uczy jak być lepszym, rozwijać się, a przy tym dobrze się bawić. Tradycyjne definicje mówią, że harcerstwo – to służba i braterstwo, kształtowanie charakteru, działanie i umiejętności i współzycie z przyrodą.

Na pierwszą zbiórkę wyjeżdżaliśmy do Gdańska. To były niezapomniane dni, podczas których mieszkaliśmy w szkole, spaliliśmy w śpiworach, śpiewaliśmy piosenki harcerskie, uczyliśmy się musztry, zdobywaliśmy sprawności harcerskie. Na zbiórkę do nas przyjeżdżał Jerzy Grzywacz, który był w harcerstwie od 1938 do 1956r. i ma stopień instruktorski podharcmistrza. Przy kominku druh Jerzy opowiedział nam wiele o historii, organizacji i strukturze ZHR.

Nasze harcerze przy grobie J. Piłsudskiego.

Później, w celu przygotowywania się do funkcji zastępowych, dwoje kandydatów z „Domu Polskiego” w Czerniachowsku wyjechało na Ukrainę na Kursy Zastępowych, gdzie mieli zdobyć umiejętności organizacji zbiórki, by zbiórka ta była ciekawa, pożyteczna, pouczająca i wesoła.

Następna zbiórka, podczas której do Drużyny Harcerskiej przyłączyła się Drużyna Zuchów, została przeprowadzona przez harcmistrza Piotra Ojowskiego u nas w Czerniachowsku w „Domu Polskim”. Wymyśliłymi i namalowaliśmy godła drużynowe, nauczyliśmy się Prawa Harcerskiego i śpiewaliśmy hymn harcerski.

11 sierpnia wyjechaliśmy na zbiórkę do Sopotu. Oprócz harcerzy z Czerniachowska tu zgromadzili się harcerze z Białorusi, Ukrainy i Polski (z Gdyni). Główną sprawą była musztra, ale zwiedzaliśmy też Sopot i nawet

Na cmentarzu na „Rossie”

kapaliśmy się w Bałtyku.

12 sierpnia wyjechaliśmy na Litwę. Wczesnym rankiem zajechaliśmy na cmentarz w Ponarach i podczas apelu honorowego złożyliśmy hołd wielu tysiącom Polaków, zamordowanym w 1941-1944 latach. Dalej czekały na nas Troki (Trakaj) – miasto położone w odległości 23 km od Wilna, i do połowy XVI wieku to była stolica Litwy. Zwiedzaliśmy Zamek na wyspie jeziora Galwe i nawet spróbowaliśmy kabiny – tradycyjnej potrawy Karaimów – małej narodowości, kiedyś mieszkającej w Trokach. Miejscem naszego zakwaterowania była polska szkoła im. Jana Pawła II w Karolinkach. Słyszeliśmy tylko polską mowę i mieliśmy możliwość rozmawiać po polsku i opowiedzieć o sobie i o działalności naszego „Domu Polskiego”. Poznaliśmy modlitwy harcerskie, nauczyliśmy się zakładać umundurowanie harcerza, natychmiastowo wykonywać komendy i oddawać honor.

Wieczorem przy kominku bawiliśmy się i śpiewaliśmy piosenki harcerskie – radosne i wesołe, które po-

Na uroczystości z okazji Dnia Wojska Polskiego

budzają do radości życia. Nie boimy się też układania własnych słów do znanych melodii. Każda drużyna harcerska przygotowała również inscenizację historyczną.

14 sierpnia zwiedzaliśmy Wilno.

Harcmistrz P. Jowski, drużynowy M. Romanienko, zastępowy A. Suchich

Zwiedziliśmy kościół św. Piotra i Pawła, katedrę św. Stanisława, Górę Trzykrzyską, obraz „Jezu Ufam Tobie” w kościele Św. Ducha, Ostrą Bramę, dom Adama Mickiewicza i wiele innych zabytków historii. Harcerze notowali opowiadanie przewodnika, bo później na maratonie historycznym mieli odpowiadać na pytania instruktora.

rów o Wilnie i historii Polski. Wieczorem przyjechaliśmy na cmentarz na Rossie, sprzątaliśmy groby żołnierzy polskich, poległych w latach 1919-20 za niepodległość Polski. Na tym cmentarzu spoczywa Matka Marszałka Józefa Piłsudskiego i jego serce. Dla honoru było zwiedzać to miejsce, święte dla każdego Polaka.

Następnego dnia, 15 sierpnia, brailiśmy udział w uroczystości z okazji Dnia Wojska Polskiego, który zbiega

się ze Świętem Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. Na cmentarzu na Rossie zgromadzili się honorowi goście na czołe z Ambasadorem RP na Litwie Jarosławem Czubińskim, który od 2002 do 2008 roku kierował Konsulatem Generalnym RP w Kaliningradzie. Na tej uroczystości byli obecni weterani Wojska Polskiego, Polacy wileńscy i z innych miast i krajów. Została wystawiona harcerska warta honorowa obok grobu serca Marszałka J. Piłsudskiego.

Uważam, że dzisiaj, gdy reklama, środki masowego przekazu i środowisko rówieśników proponują młodzieży luzackie, pozbawione kultury i moralności życie, znaczenie harcerstwa wspomagającego działania wychowawcze rodziców, znacznie wzrasta.

Dlatego mówiąc o owocach naszego wychowania najlepiej jest zacytować ideę najwyższego stopnia harcerskiego – Harcerza Rzeczypospolitej: „Żyje według chrześcijańskiego systemu wartości. Jest odpowiedzialny za swoją osobę i swoje powołanie. Przygotowuje się do obowiązków, wynikających z powołania. Pracuje albo studiuje: ma sprecyzowane plany zawodowe. Pozostaje niezmiennie wierny trzem wartościom: Bogu, Polsce i Bliźnim”.

Irena Safronowa fot. A. Suchich

Na górze Trzech Krzyży

BIALO-CZERWONI NA DNIACH MIASTA CZERNIACHOWSKA

13 - 15
września

nasze miasto Czerniachowsk obchodziło

swoje święto – Dni Czerniachowska. W obcho-

dach udział wzięli przedstawiciele władz samorządowych z czterech miast partnerskich z Polski: Węgorzowa, Suwałk, Siedlec i Brzegu Dolnego. Ponadto w gronie zaproszonych gości byli reprezentanci

miast partnerskich z Litwy i Niemiec. Obecni byli na obchodach miasta Konsulowie RP w Kaliningradzie państwo Grażyna i Jerzy Kostrusiak.

Widzowie mogli obejrzeć uroczysty pochód przez ulice miasta uczniów, ich rodziców oraz nauczycieli z tamtejszych szkół. Liczna grupa Polonii „Dom Polski” Czerniachowska dominowała w parady białoczerwonymi barwami narodowości polskiej, oko cieszyły nasze dzieci ubrane w stroje krakowskie, i nasza młodzież polonijna w mundurach harcerskich.

W ramach programu uroczystości można było

Ulicami miasta

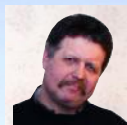
Na paradyzie

zobaczyć występy lokalnych chórów, niezwykle pięknym prezentem dla mieszkańców miasta było wystąpienie orkiestry „Silesia” z Polski. W centrum miasta przygotowane były stoiska z potrawami regio-

nalnymi. Atrakcją były wieczorne koncerty zespołów rockowych na placu głównym miasta i nocne fajerwerki. To było wspólne i radosne świętowanie rocznicy miasta.

Irena Korol fot. A. Korol

VI Festiwal Polskich Filmów Fabularnych „Wisła”

W kaliningradzkim kinie „Zaria” w dniach 11-15 września odbywały się pokazy filmów VI Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych „Wisła” – największego w Rosji festiwalu polskiego kina. Jak co roku Festiwal „Wisła” przedstawia dzieła zasłużonych i młodych reżyserów, wyróżnione na prestiżowych konkursach, i obiecujące debiuty.

Program kaliningradzkiego przeglądu festiwalowego, oprócz jednego filmu „Ewa chce spać”, należącego do klasyki polskiego kina, składa się z najsłynniejszych dzieł z lat 2011-2012. Otworzył przegląd współczesnej polskiej sztuki filmowej pierwszy zastępca Konsula Generalnego w Kaliningradzie Zbigniew Zarębo.

11 września pod sąd miejscowej publiczności został oddany obraz reżysera Leszka Dawida „Jesteś Bogiem”, oparty na historii działalności krajowej hip-hopowej grupy „Paktofonika”, która zmieniła oblicze polskiego hip-hopu. Głównymi bohaterami filmu są lider grupy Magik, oraz Rahim i Fokus, którzy po wykonaniu swoich słynnych tekstów, takich, jak „Jesteś Bogiem” stali się głosem młodej generacji Polaków ostatnich lat.

Drugiego dnia pokazu festiwalowego, 12 września, został wyświetlony melodramat Filipa Marczewskiego „Bez wstydu”, film nominowany na nagrodę „Złote Lwy” 37. festiwalu polskich

„Jesteś Bogiem”

filmów fabularnych w Gdyni.

Natomiast w piątek 13 września kaliningradzkiej publiczności został przedstawiony thriller Macieja Żaka „Supermarket” (rok produkcji 2012), wyróżniony nagrodą dla najlepszego aktora zagranicznej produkcji na Golden Orange Film Festival w Antalyi (Turcja).

14 września kaliningradzcy widzowie mieli możliwość obejrzeć dramat reżysera Piotra Trzaskalskiego „Mój rower”. Odtwórcą roli głównej tutaj jest znany muzyk jazzowy Michał Urbaniak, wyróżniony nagrodą „Orzeł” w kategorii

„Stawka większa niż śmierć”

„Odkrycie roku” przez Polską Akademię Filmową, a także nagrodą Festiwalu Filmu Polskiego w Chicago dla najbardziej interesującego filmu fabularnego (2012 rok) i nagrodą na festiwalu Black Nights Film w Tallinie dla najlepszego aktora (Michał Urbaniak) w 2012 roku.

W sobotę i niedzielę 14 i 15 września odbywały się dwa seanse programu festiwalowego – kaliningradzcy widzowie mogli obejrzeć jeszcze komedię Tadeusza Chmielewskiego „Ewa chce spać”, produkcja 1957 rok. Film znany, który zdobył nagrody na przeglądach filmowych w Mar-Del-Plata (Argentyna) w 1958 roku jako najlepszy film 5. Międzynarodowego Konkursu Filmowego, oraz wyróżniony za najlepszy scenariusz przez Stowarzyszenie Hiszpańskich Scenarzystów.

W niedzielę 15 września zostały zaprezentowane kryminał reżysera Jacka Bromskiego „Uwikłanie”, wyprodukowany przez Studio Filmowe „Zebra”, rok produkcji 2011. Jest to ekranizacja powieści Zygmunta Miłoszewskiego o tym samym tytule, nominowana do nagród w

wielu kategoriach przez miesięcznik „Film” (Polska).

Natomiast na zakończenie festiwalu „Wisła” w Kaliningradzie na miejscową widownię oczekiwała miła niespodzianka – spotkanie z bohaterem popularnego serialu Hansem Klosssem (odtwórcy roli Tomasz Kot i Stanisław Mikulski) w filmie Patryka Vegi „Stawka większa niż śmierć”. Agent J-23 działa w obłożonym Koenigsbergu, próbuje ocalić zrabowane przez nazistów skarby, jak zwykle ryzykuje. W drugiej części filmu znani bohaterowie i rywale – Kloss i Brunner spotykają się we współczesnych czasach. Zawiązuje się niewiarygodna intryga wokół poszukiwania zaginionej „Bursztynowej Komnaty”... Film był również wielokrotnie nominowany do nagród miesięcznika „Film” (Polska).

„Bez wstydu”

Program Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych „Wisła” prezentuje rosyjskim widzom najciekawsze i z reguły najnowsze dzieła polskiej kinematografii. Te filmy wiele mówią o współczesnej Polsce i Polakach. Polskie kino wielokrotnie już udowodniło, że zasługuje na uwagę publiczności.

W. Wasiljew

INFORMACJE Z KONSULATU

Konsulat Generalny RP w Kaliningradzie przekazuje wszystkim zainteresowanym Polonom następujący list.

Podlaski Oddział Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” w Białymstoku zaprasza do udziału w kolejnej edycji **Konkursu Recytatorskiego im. Adama Mickiewicza dla Polaków z Zagranicy „Kresy”**. Tegoroczny uroczysty finał odbędzie się w Białymstoku w dn. 2-8 XII 2013 r.

1. Konkurs adresowany jest wyłącznie do Rodaków zamieszkałych poza granicami zgodnie z działalnością statutową Stowarzyszenia (*cieszy nas fakt, że wielu obcokrajowców uczy się języka polskiego, ale nie do nich adresujemy nasz Konkurs*)
2. Zwracamy uwagę na właściwy dobór repertuaru. (*odpowiedni do wieku i płci uczestników*)
3. Prosimy aby recytatorom, którzy przyjeżdżają na Spotkania Laureatów do Białegostoku, towarzyszyły, w miarę możliwości,

osoby, które przygotowywały uczestników Konkursu lub nauczyciele, instruktorzy zainteresowani recytacją.

4. Uwaga: Zostały wprowadzone zmiany w regulaminie. Zgodnie z nowym regulaminem w konkursie nie mogą brać udziału tylko laureaci nagród: Grand Prix i I miejsca Finału Konkursu „Kresy” w Białymstoku.

Zyczymy udanych i bogatych w uzdolnionych artystycznie uczestników Eliminacji Centralnych.

Serdecznie pozdrawiam.

Kierownik Biura Agnieszka Pietrasz

P.S. Prosimy bardzo o potwierdzenie otrzymania Regulaminu i informację o terminie eliminacji centralnych.

Szczegółowe informacje i regulamin konkursu dostępne są pod adresem: www.wspolnota-polska.bialystok.pl

Warsztaty w Ostródzie dla nauczycieli polonijnych

W dniach 18-24 sierpnia w Ostródzie odbyły się warsztaty „Metodyka wspierania rozwoju dzieci i młodzieży”. Do Ostródzkiego Centrum Konferencyjnego „Sarmatia” przyjechali nauczyciele polonijni z Litwy, Ukrainy, Białorusi i Rosji w tym ja, Irena Safronowa, z „Domu Polskiego” w Czerniachowsku.

Co roku biorę udział w warsztatach metodycznych, bo niezwykle ważne jest dla nauczyciela języka polskiego wprowadzanie nowych form gramatycznych, elementów retoryki praktycznej, wiedzy o Polsce w tekstach mówionych, słuchanych i pisanych oraz elementów ruchowych i zwracanie uwagi na wymowę przez cały czas trwania nauki.

Przyłączyłam się do grupy młodzieżowej. Pierwsze wykłady prowadziła logopeda dr Karolina Ziolo-Pużuk z Warszawy, która zajmuje się nauką języka polskiego z zastosowaniem nowych technologii w edukacji i pracą z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych. W ciągu tygodnia oprócz gramatyki i kultury języka polskiego uczyliśmy się elementów logopedii: jak nauczyć dziecko różnicować fazy oddechu, a także przygotować je do mówienia na wydechu, robiliśmy ćwiczenia utrwalających prawidłową artykulację głosek oraz usprawniających narządy mowy i doskonalących słuch mowy.

Ciekawe lekcje prowadził psycholog Sławomir Prusakowski, który uczył wykorzystywania wiedzy płynącej z badań psychologicznych do rozwijania umiejętności uczniów i nauczycieli. Na lekcji „Rozwiązanie konfliktu” robiliśmy ćwiczenia radzenia sobie z konfliktem, opisujące możliwe zachowania w różnych sytuacjach, uczyliśmy się zmieniać sytuację i dogadywać się za pomocą Koła Konflikty, oraz wykonywaliśmy różne psychologiczne testy.

Jednak szczególnie czekałam na wykłady Prof. Zdzisława Hoffmana, dyrektora Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli SWP, trenera-superwizora i prezesa Stowarzyszenia Klanza. Zdzisław Hoffman z zawodu jest nauczycielem biologii, a z zamiłowania dziennikarzem radiowym. Jest tutorem w programie Liderzy PAFW, założycielem i prezesem

Uczestnicy warsztatów

Fundacji Rozwoju Wolontariatu, autorem i realizatorem programów doskonalenia nauczycieli w zakresie stosowania aktywnych metod nauczania dla nauczycieli Polskich szkół poza granicami. Już wcześniej spotkałam Zdzisława Hoffmana, korzystam z gier dla dzieci (szczególnie podoba się dzieciom gra „ZOO”) i tańców dla różnowiekowych grup. Dobrze pamiętam wymówione przez niego słowa: „Jeżeli na czole grupy stoi lew – ludzie mają odwagę i serca lwa”. Tym razem mieliśmy wykład pod tytułem „Metodyka pracy z grupą”, uczyliśmy się 6 strategii radzenia sobie w trudnych sytuacjach, praw lidera, nowych gier psychologicznych.

Wykład o innowacjach i metodach z zakresu dydaktyki kształcenia polonistycznego prowadziła również prof. Maria Kwiatkowska-Ratajczak, która pracuje na Uniwersytecie im. A. Mickiewicza w Poznaniu, jest redaktorem czasopisma metodycznego „Polonistyka”, rzeczoznawcą MEN do spraw podręczników, autorką książek metodycznych.

Po zajęciach wychodziliśmy na kręgle, na basen, na spacer po moło, płynęliśmy statkiem po malowniczym jeziorze Drwęckim, gdzie dobrze spędziłyśmy czas i zaprzyjaźniłyśmy się. Mieliśmy też wycieczki edukacyjne do Gdańska i Olsztyna. Tysiącletni gród nadbałtycki Gdańsk, ojczyzna Heweliusza i Fahrenheita, zaskakuje mnogością zabytków architektury. Zwiedzaliśmy największą ceglana świątynię w Europie Kościół Mariacki z jego przepięknym ołtarzem, barokowymi organami i kopią tryptyku Hansa Memlinga „Sąd Ostateczny”. Spacerowaliśmy wydłuż rzeki Motławy do Żurawia i przez ulicę Mariacką na Długi Targ z królującym w centrum posągami Neptuna. Zwiedziliśmy Europejskie Centrum Solidarności, wystawę Droga do Wolności,

która prezentuje wydarzenia walki Polaków o wolność i sprawiedliwość, Pomnik Poległych Stoczniovców – trzy majestatyczne krzyże z kotwicami, symbolami nadziei. Potem pojechaliśmy do Centrum Naukowego „Hewelianum”, gdzie obejrzałyśmy wystawę interaktywną „Energia, Niebo i Słońce” i wystawę multimedialną „Wehikuł Czasu – Człowiek i pocisk”. Na plaży obok Parku Brzeźnińskiego mieliśmy możliwość pochodzić boso brzegiem Bałtyku. W drodze powrotnej zwiedziliśmy Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, i Marcin Seligman opowiedział o studiach na Uniwersytecie, o kryteriach kwalifikacji i zasadach przyjmowania kandydatów, o wydziałach uczelni, a także pokazał nam film o życiu studentów.

W Starych Jabłonkach czekał na nas wieczór integracyjny przy ognisku, gdzie wiceprezes Zarządu Krajowego Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” Piotr Bonisławski opowiedział o planach Stowarzy-

I. Safronowa otrzymuje certyfikat

szenia w Ostródzie i o otwarciu Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli dla nauczycieli polskich szkół poza granicami Kraju.

Na zakończenie warsztatów każdemu wręczono certyfikat, a nasza grupa przygotowała wesołą piosenkę o Ostródzie i zaśpiewaliśmy ją na znak wdzięczności wszystkim, kto pracował z nami w czasie tych warsztatów. Po uroczystej kolacji na dyskotekę wymieniliśmy się adresami i jeszcze długo rozmawialiśmy.

Dziękujemy bardzo wszystkim wykładowcom i organizatorom tych warsztatów, i osobiście panu Piotrowi Bonisławskiemu.

Irena Safronowa
fot. autora

Königsberg – Królewiec – Kaliningrad. Dziedzictwo historyczne Węgorzewo-Olsztyn 2013

Niniejszy tom jest owocem realizacji projektu *XII Dni Kultury Polskiej w Obwodzie Kaliningradzkim*, współfinansowanego ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych w ramach konkursu na realizację zadania „Współpraca z Polonią i Polakami za granicą w 2013 roku”. Zawarte tutaj teksty są zapisem referatów wygłoszonych 6 czerwca 2013 r. podczas międzynarodowej konferencji *Königsberg-Królewiec-Kaliningrad – dziedzictwo historyczne*, która odbyła się w gościnnym Muzeum Bursztynu w Kaliningradzie. Ukazują one złożone, a jednocześnie bardzo

intrigujące dziedzictwo kulturowe miasta nad Pregołą. Z jednej strony łączy ono, ale też z drugiej strony może ono budzić dyskusje między

Litwinami, Niemcami, Polakami i Rosjanami. To wszystko jednak sprawia, że pochylając się nad przeszłością i rozmawiając o niej, możemy z

nadzieją patrzeć w przyszłość.

Dziękując wszystkim osobom, a także instytucjom, które przyczyniły się do zrealizowania naszego pomysłu, zachęcam do lektury. **Justyna Żołnierowicz-Jewuła**,
prezes Towarzystwa „Ojcowizna”

Zainteresowani tym tematem będą mogli otrzymać książkę na Forum Polonijnym w Czerniachowsku 25-26 października 2013 r.

Krystyna Jarosz

Fotografia do okładki wydawnictwa „Königsberg – Królewiec – Kaliningrad. Dziedzictwo historyczne”
„КЕНИГСБЕРГ - ЁДОЁАААО – ЁАЁЁІЁІАДАА. Ёñòíðè ÷ àñêíà íàñéááèá”

LOSY NASZE: KONKURS HISTORYCZNY

Towarzystwo Ratowania Dziedzictwa Kulturowego Kresów Dawnych i Obecnych „Ojcowizna” w Węgorzewie ogłasza XVI edycję konkursu pod hasłem „Losy

nasze...”, adresowanego do wszystkich mieszkańców północnej i wschodniej Polski oraz terenów przygranicznych krajów sąsiadujących z nami.

Burzliwy wiek dwudziesty skomplikował losy narodów, rodzin, pojedynczych ludzi. Katakлизmy wojenne, klęski żywiołowe, migracje całych społeczności co chwila wstrząsały światem i najbliższą okolicą. W tym strasznym świecie były także chwile spokoju, ludzie kochali się, rodziła dzieci, tworzyli, umierali zwyczajnie...

Obecnie spróbujemy odtworzyć dzieje rodziny i poszczególnych ludzi - z okrucich pamięci, fotografii, listów, pamiętników, przedmiotów zabieranych na dalszą drogę by tworzyły nowy dom. Będzie to także okazja do wspólnych rodzinnych wspomnień, pochylenia się z ciekawością nad starymi zdjęciami, listami dziadków, odnalezienia zapomnianych pokrewieństw.

Tworzymy w Węgorzewie kolekcję tych pamiętek archiwum – nasz portret zbiorowy. Doświadczenia z poprzednich edycji poszerzyły formułę konkursu o nowe nagradzane kategorie (historia miejscowości, wspomnienia ze służby wojskowej).

XVI edycja Konkursu zakończy się podsumowaniem i oceną nadesłanych prac. Zrobimy z nich kopie i reprodukcje gwarantując Państwu zwrot wypożyczonych pamiętek.

Przedmiotem konkursu są: **fotografie, listy, dokumenty osobiste, pamiętniki, wspomnienia.**

FOTOGRAFIE

Wszystkich, którzy zechcą wziąć udział w konkursie, prosimy o dokładne opisanie każdej fotografii lub zespołu zdjęć. Opis powinien

zawierać następujące informacje:

datę wykonania i nazwę miejscowości, kogo lub co ona przedstawia, jakie zdarzenie, nazwisko fotografa.

Jeśli nie jest możliwy szczegółowy opis – każde zdjęcie powinno mieć chociaż jedną z informacji.

Organizatorów konkursu interesują też szersze opisy, przebieg utrwalonej na zdjęciu uroczystości, a szczególnie **fotografii, portretów ślubnych opisu zwyczajów ślubnych, strojów.**

Do udziału w konkursie zapraszamy także młodych ludzi, którzy interesują się historią swoich rodziców i najbliższego otoczenia.

LISTY, DOKUMENTY, PAMIĄTKI

Podobnie:

kto jest właścicielem, kto był posiadaczem, nadawcą, adresatem, gdzie mieszkał, czym się zajmował itp., jakie były jego losy, powiązania rodzinne z obecnym właścicielem dokumentu, listy pochwalne, dyplomy, odznaczenia.

PAMIĘTNIKI, WSPOMNIENIA

Forma i objętość dowolna, najważniejszym wymogiem jest autentyczność opisywanych zdarzeń.

Nagrody i wyróżnienia dla najciekawszych prac przyzna jury w pięciu kategoriach:

fotografia, dokumentacja dziejów rodziny, wspomnienia, historia miejscowości, wspomnienia ze służby wojskowej.

O składzie jury oraz wysokości nagród i wyróżnień poinformujemy w późniejszym terminie.

Prace przeznaczone na konkurs prosimy składać osobiście lub przesłać do końca marca 2014 roku na adres organizatorów (z zaznaczeniem, czy Sz. Autorka /Autor zgadza się na udostępnianie do celów naukowych, popularyzacyjnych i ewentualną publikację):

**Muzeum Kultury Ludowej
11-600 Węgorzewo, ul. Portowa 1
tel/fax: (87) 427 32 42, 427 52 78**

e-mail: mkl.historia@wp.pl

Nadawcy prac zakwalifikowanych na konkurs dostaną potwierdzenie w do końca kwietnia 2014 roku.

Każdemu uczestnikowi gwarantujemy zwrot prac po zakończeniu konkursu. Koszty przesyłki na konkurs pokryje nadawca, koszty zwrotu prac – organizatorzy.

Nadesłanie pracy na konkurs jest równoznaczne ze zgodą na skopiowanie jej do naszego archiwum oraz wykorzystanie w katalogu konkursowym.

Nadawcy i autorzy prac nadesłanych na konkurs otrzymają wyróżnienia lub nagrody – wręczone lub przesłane pocztą.

Termin zakończenia XVI edycji: **kwiecień 2014 r.**

Zwrot prac konkursowych przewidywany jest **do listopada 2014 r.**

Do kontaktu kustosz Krystyna Jarosz
(87) 427 32 42, lub 427 52 78
e-mail: mkl.historia@wp.pl

Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie
oraz
Towarzystwo „OJCOWIZNA”

Ogłaszają XVI edycję konkursu

„LOSY NASZE...”

Węgorzewo 2013 / 2014

PIELGRZYMKA DO GRECJI

1025-lecie Chrztu Rusi Kijowskiej, do nas przybył krzyż Świętego Andrzeja Pierwszego Powołanego, a trzydziestu pielgrzymujących z naszego obwodu stało przy świętych szczątkach krzyża około miesiąca wcześniej, w Grecji.

W dniu pamięci świętego Andrzeja Boboli, po mszy świętej o godzinie czwartej nad ranem, pielgrzymi wyjechali do świątyń we Włoszech i Grecji. Dwa piękne święta – Zesłanie Ducha Świętego oraz Trójcy Świętej przywitaliśmy na ziemiach, gdzie powstawało chrześcijaństwo.

Austria Pokonałiśmy już dwie trzecie drogi.

Sześć dni podróży nie licząc przejazdów po 500 km, prawie dwie doby na promie, a w ciągu czterech dni udało się zobaczyć główne świątynie na naszej drodze.

Pierwszym miastem była Wenecja, założona w piątym wieku, a pierwszy kościół powstał w 421 roku. W XV wieku było już około 140 kościołów i 49 klasztorów. Ponad sto

Wieża na jednej z uliczek Wenecji

wysp, 150 kanałów i 400 mostów, nawet trudno sobie wyobrazić. Tysiące chętnych zobaczyć to nadzwyczajne miasto. Święty Mark był założycielem i pierwszym biskupem Aleksandryjskiego Kościoła. Obraz

Wenecja. Jedno z wejść do bazyliki Św. Marka.

Świętego Marka z IV wieku znajduje się w katakumbach. W naszych planach mamy zwiedzenie katakumb, być może będziemy mieli szczęście i zobaczymy ten obraz.

Dzień pamięci Świętego Marka przypada na 25 kwietnia, a to jest dwa dni po Świętym Wojciechu Adalbertie (nie trudno zapamiętać). Wenecja to Republika Świętego Marka ewangelisty. W tym roku mija 1185 od momentu kiedy relikwie świętego były przywiezione z Aleksandrii, i od tego czasu jest on patronem Wenecji.

W tym roku mija 1035 lat od dnia kiedy bazylika Świętego Marka została poświęcona i odbudowana po pożarze. 950 lat temu przebudowano ją według kanonów bizantyjskich. Plac Świętego Marka – główny plac miasta – uważa się za jeden z najpiękniejszych na świecie. Katedra Świętego Marka przechowuje główną świątynię Wenecji – relikwie świętego ewangelisty. Na podłodze mozaika z XIII wieku. Godny podziwu "Złoty ołtarz" zamówiony w X wieku w Konstantynopolu. Dekorowanie ołtarza zakończono 100 lat później.

W jednej z kaplic kościoła nasza grupa brała udział we mszy świętej. Było to wielką nagrodą, jak medal czy order. Jakie to szczęście i radość! Nawet po to warto było pokonać tysiące kilometrów.

Zwiedziliśmy jeszcze jedną świątynię, w której są przechowywane relikwie świętego Zachariasza, ojca Jana Chrzciela. Można powiedzieć, że wpadliśmy po drodze jeszcze do kilku kościołów nie znając ich nazwy. Minęliśmy kilkadziesiąt dużych kościołów, ale z powodu braku mostów i dróg musieliśmy zachwycać się nimi tylko z daleka.

Godzina wolnego czasu, lecz nie wiemy na co najpierw spojrzeć, wszystko dookoła wabi do siebie. Wąskie uliczki i przejścia przez wieże nie dają możliwości oriento-

wać się normalnie...

Jutro płyniemy do Grecji.

Jak dobrze jest w Wenecji, odpływać nie chce się. Od razu zaczynamy się nudzić. Jeśli będzie taka możliwość, to koniecznie odwiedzimy to niezwykle miasto jeszcze raz. Niektórzy z pielgrzymów zrobili w tym mieście tyle zdjęć, że nie zostało miejsca na karcie pamięci w aparacie.

Ile jeszcze nie zobaczyłem? Jak tutaj przez setki lat mieszkało się bez mostów? A jak przez pół tysiąca lat mieszkało się z jednym mostem?

Ksiądz Jerzy, zdyszany, wyłał komendę do odpłynięcia. Trochę spóźnił się, musiał biec. W krótkim wolnym czasie udzielał pomocy tym, kto odstał od grupy, a potem na policji pomagał poszkodowanym przez złodziei. Nie na próżno przejechał tysiące kilometrów, była tu potrzebna jego pomoc. Przecież jeden z jego zawodów to ratownik.

Wenecja. Most westchnień.

Nocleg w Riccione, 200 metrów od Morza Adriatyckiego. Plaża ponad 5 km i ponad 100 m szerokości, większość należy do hoteli i jest prywatna. 30 tysięcy mieszkańców, a świątyń około dziesięciu. W jednej z nich nabożeństwo poranne, przed odjazdem. W kościele wprost zadziwiająca Bożenarodzeniowa szopka. Granatowe nocne niebo przyciąga wzrok. Nad ołtarzem lśni złotem mozaika. Przy wejściu czasze z wodą – wmurowane muszle, przypominające, że tuż obok jest morze.

Odpływamy greckim komfortowym promem. Mamy płynąć prawie dołą. Msza poranna w malutkiej kaplicy o 10 m kwadratowych, ramię w ramię, niezwykle, lecz przytulnie i ciepło, a na pokładzie nieznośny upał.

Grecja to na 97% kraj prawosławny, katolików mniej niż jeden procent. Prawosławie według konstytucji jest "religią panującą". W Grecji założono pierwszą w Europie

wspólnotę chrześcijańską. Tu głosił kazanie apostoł Paweł, tu przyjął męczeńską śmierć apostoł Andrzej. W V wieku było 50 biskupów, arcybiskup Salonicki kierował illiryskim wikariatem Rzymskiej Cerkwi. W VII wieku było już dziewięć metropolii z 76 biskupami i jeszcze pięć arcybiskupstw.

W Grecji istnieje Ministerstwo Spraw Kościelnych, Święty synod. Do 1975 roku głowa Grecji składał przysięgę Świętemu synodowi, brał na siebie obowiązek chronić prawosławie. Już po II wojnie światowej panował arcybiskup Damaskin.

Według jednej z wersji, Święty Andrzej Pierwszy Powołany (Pierwowzwany) poświęcił pierwszego biskupa w Bizancjum, w Konstantynopolu. Od IV wieku do 1208 roku jego szczątki były przechowywane w Konstantynopolu. Po zniesieniu rezydencji patriarchy łacińskiego w Konstantynopolu w następnym roku Papież Innocenty III założył patriarchat w Atenach.

Miasto Patras. Tu w soborze katedralnym spoczywają szczątki oraz głowa Świętego Andrzeja. Świątynia została wzniesiona na miejscu tortury Świętego apostoła. Tutaj również znajduje się część krzyża, na którym został ukrzyżowany. Gwoździ do rąk i nóg nie wbijali, żeby przedłużyć mękę.

Apostoł Andrzej głosił słowo Boże wzdłuż wybrzeża morza Czarnego. W Powieści minionych lat znajdują się Pielgrzymki Świętego Andrzeja na Ruś, gdzie na brzegu Dniepru został wzniesiony krzyż, i jego droga prowadziła do ziemi no-

Wenecja. Karnawał przez cały rok

wogrodzkiej. W Rosji imperialnej stał się jej niebieskim patronem. Pierwszy i najwyższy order Rosji – Order Andrzeja Pierwszego Powołanego, na którym napisane jest „Święty Andrzej, Patron Rosji”.

(c.d.n.)

W. Juszkiewicz fot. autora tł. Kl. Lawrynowicz

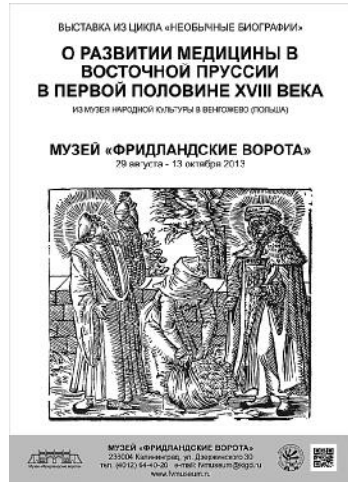

WYSTAWA „ŻYCIORYSY NIEZWYKŁE”: PROFESOR ALBERTYNY MACIEJ ERNEST BORETIUS

Muzeum „Brama Frydlandzka” w Kaliningradzie zaprasza do zwiedzenia nowej wystawy zatytułowanej *O rozwoju medycyny w Prusach Wschodnich w pierwszej połowie XVIII wieku. Ekspozycja z cyklu „Życiorysy niezwykłe” została wypożyczona z Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie w warmińsko-mazurskim.*

Dwujęzyczną wystawę historyczną przygotowała kustosz Krystyna Jarosz, tłumaczeń dokonał Andriej Martyniuk. Integralną część ekspozycji stanowią przestrzenne modele roślin leczniczych, wykonane przez Alinę Podbereźną z węgorzewskiego Muzeum. Kwiaty i zioła zrobione zostały przede wszystkim z farbowanych tkanin, lecz wyglądają „jak żywe” – kto odwiedzi wystawę, będzie się mógł o tym osobiście przekonać!

Ekspozycja obrazuje życie i pracę lekarza, przyrodnika i profesora Wydziału Medycyny Uniwersytetu

Królewieckiego Macieja Ernesta Boretiusa (Boreckiego). Urodził się on w Lecu (obecnie Giżycko) w 1694 r., a zmarł w Królewcu w 1738 r. Naukę na Albertynie ukończył w 1708 r. W 1720 r. obronił doktorat z medycyny za pracę *De hieraciis prusicis (O jastrzębcu w Prusach)*, napisaną na Uniwersytecie w Lejdzie.

Opisał w niej roślinę leczniczą jastrzębcę kosmaczkę (*Hieracium pilosella L.*), występującą na suchych zboczach i w lasach. Boretius odbył podróże naukowe do Niemiec, Holandii i Anglii, gdzie widział szczepienie przeciw ospie. Po powrocie napisał pracę na ten temat, zatytułowaną *Pierwszy dowód egzotycznych obserwacji dotyczących szczepienia przeciw ospie, przeprowadzonych w Londynie na sześciu osobach skazanych na karę śmierci*. W końcu sam zaczął propagować ten zabieg w Prusach. Wydał ponadto wiele prac z medycyny, botaniki i ziołolecznictwa. Od 1722 r. do nagłej śmierci w wieku 44 lat, pracował na królewieckim Uniwersytecie. Mianowano go lekarzem miejskim (zwanym wówczas fizykiem) w Królewcu, asesorem kolegium medycznego oraz członkiem Towarzystwa Naukowego w Berlinie. Jako lekarz i bota-

nik cieszył się wielką popularnością. Według ówczesnych, w całych Prusach nikt nie dorównywał mu w sztuce lekarskiej. W uznaniu zasług Boretius został mianowany w 1738 r. nadwornym lekarzem i radcą królewskim na dworze króla Fryderyka Wilhelma I.

W Kaliningradzie wystawę można zwiedzać do 13 października 2013 r., a następnie zostanie ona zaprezentowana w Czerniachowsku. Uroczyste otwarcie w Czerniachowsku będzie miało miejsce podczas VII Forum Polonijnego 25-26 października 2013 roku.

Krystyna Jarosz

Kustosz Muzeum Kultury Ludowej

XI Biennale Grafiki Krajów Nadbałtyckich Kaliningrad-Koenigsberg 2013

**Wystawa-Konkurs
Współczesnej Oryginalnej Grafiki
13 Września – 15 Października 2013**

13 września w Kaliningradzkiej Galerii Artystycznej, przy wsparciu Ministerstwa kultury Federacji Rosyjskiej, Ministerstwa kultury obwodu Kaliningradzkiego a także Międzynarodowego komitetu „Ars-Bałtika”, startował jeden z największych i znaczących projektów kulturalnych regionu – XI Biennale grafiki krajów Nadbałtyckich „Kaliningrad-Koenigsberg 2013”. Historia Biennale rozpoczęła się w 1990 roku. Przez pierwsze 10 lat brali w nim udział artyści z ZSRR, następnie z Rosji i byłych republik ZSRR, pracujący w

technice unikalnej i drukarskiej grafiki. W 2000 roku projekt wyszedł na nowy poziom, łącząc artystów, kuratorów znawców sztuki krajów Bałtyckiego regionu. Od 2002 roku w Bałtyckiej Biennale grafiki biorą udział artyści z Rosji, Litwy, Łotwy, Estonii, Polski, Finlandii, Niemiec, Danii i Szwecji, młodzi autorzy i uznani już mistrzowie sztuki europejskiej.

Bałtycka biennale grafiki „Kaliningrad-Koenigsberg 2013” to europejskie trendy unikalnej grafiki. Ekspozycja wystawowa została ulokowana w pomieszczeniu o powierzchni 2,5 tys. kwadratowych, gdzie

przedstawiono ponad 100 artystów-grafików z dziewięciu krajów Europy.

Specjalnym wydarzeniem Biennale jest personalna wystawa Piotra Dika, jednego z najbardziej znanych rosyjskich malarzy końca XX wieku, jego imię już weszło do annałów sztuki współczesnej, natomiast jego dzieła – do złotego funduszu zbiorów Państwowej Galerii Trietiańskiej, Państwowego Muzeum Rosyjskiego, Państwowego Muzeum Sztuk Pięknych im. A. Puszkina, Moskiewskiego Muzeum Sztuki Współczesnej, Państwowych zbiorów muzealnych w Monachium oraz

wielu innych muzeów Rosji i Europy.

W dniu otwarcia Biennale odbyła się międzynarodowa konferencja „Podstawowe tendencje rozwoju sztuki graficznej krajów morza Bałtyckiego”, w której razem z rosyjskimi i kaliningradzkimi znawcami sztuki, artystami i kuratorami wzięło udział ponad czterdziestu gości zagranicznych. Wynikiem projektu zostanie wydanie katalogu XI Biennale grafiki krajów Nadbałtyckich „Kaliningrad-Koenigsberg 2013”

T. W. Wasiliew

Czekamy na Was pod adresem Moskiewski Prospekt 60-62

„ГОЛОС С ПРЕГОЛИ” – ежесечная газета Общества Польской культуры Калининградской области. Учредитель и издатель – газета „Голос с Преголи”, свидетельство ПИ № 4-131 от 29.07.2002 г. Главный редактор: Мария Лавринович, моб. тел. в Польше +48 601 057 820. Адрес редакции: 236039, Калининград, ул. Б. Хмельницкого, 46/8. Шеф-редактор: Александра Лавринович, тел. (4012) 64 37 87, +7 962 269 2170 Адрес в Интернете: <http://www.glos-znad-pregoly.org> e-mail: glos.znad.pregoly@gmail.com Dofinansowano ze środków polskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych dzięki pomocy Konsulatu Generalnego RP w Kaliningradzie.

Печать: типография ООО „Флекспринт”, 236001, г. Калининград, ул. Ялтинская, 66, Литер Д-14, тел. (4012) 35 54 76 <http://www.flexprintkld.ru> Тираж 500 экз. Заказ 023.